

LAMMASTE SOOLEÜMARUSSIDEST TINGITUD PARASITAARHAIGUSED

Koostaja: Katrin Tähepõld, DVM

Lammaste üks kõige suuremaid probleeme on ümarussidest põhjustatud haigused, millest peamiseks on nakatumine sooleümarussidega. Nakatumisvõimelised vastsed arenevad üsna kiiresti (1-2 nädalat) ning üks parasiit võib muneda tuhandeid mune (tavaliselt 2000-3000, *Haemonchus contortus* ka 10000 muna päevas). Enamik ümarusse ei vaja oma arengus vaheperemeest.

Sooleümarussidega nakatumise järgselt on kliinilisteks tunnusteks looma kõhnumine, mõnel juhul kõhulahtisus ning tugeva nakkuse korral võivad loomad hukkuda. *Haemonchus contortus* nakkusele järgneb loomal kehveresuse ehk aneemia. Teatud juhtudel võib areneda lõuaalune turse nn. „lott lõua all“.

Aneemia määramine lambal:

Joonise allservas olevatel pildidel A ja B on normaalse limaskesta värvused. Pildil C nähtava limaskesta värvuse korral peab kaaluma parasiiditõrje läbiviimist. Pildi D ja E puhul tuleb seda kindlasti teha. Pildi E puhul on looma ellujäämine kaheldav.

Kui karjas on parasiidinakkuse kahtlus ning leidub loom keda lahata, siis tuleks lahangu käigus alati libedikust otsida parasiiti *Haemonchus contortus*. Tegemist on punaka, niiditaolise ca 1,5-2cm ussikesega. Samuti esineb igasuguste sooleparasiitide korral surnud looma kõhu- ja rinnaõõnes liigset vedelikku. Veidi läbipaistvat kollakat vedelikku on seal alati, kuid seda ei tohiks kõhuõõnt avades otseselt välja voolata. Parasiitide korral esineb põletik nii libedikus kui sooltes. Sellisel juhul on libediku ja soolte sein tumepunane kuni lilla (normaalselt heleroosakas kuni-beež).

Ussirohtu tuleb kasutada ainult siis, kui loomaarst on kinnitanud parasiitide poolt põhjustatud nakkuse. Selleks on loomaarst viinud läbi kliinilise ülevaatus, uurinud parasiidimunade arvu roojas või teinud hukkunud loomadele lahangu. Kuna parasiidid on muutunud ussirohtude vastu tundetuks, tuleb sellise resistentsuse vältimiseks ning edasilükkamiseks ussirohtu kasutada kontrollitud ning läbimõeldult. Loomade parasiidiprobleemist ei saada jagu ainuüksi ravimite manustamisega. Parasiitidest põhjustatud haiguste kontrollis on suur osa loomade üldise heaolu parandamisel, söötmise korraldamisel ning karjatamise planeerimisel. Kindlasti tuleb nõu pidada pädeva loomaarsti või lambakasvatuskonsulendiga.

Ravimi valikul tuleb loomaarsti kindlasti teavitada alljärgnevast:

- Millist ravimit ja millal eelmisel korral kasutati?
- Kas loomad võivad tiined olla - teatud ussirohtusid ei tohi tiinuse esimesel poolel uttedele anda (näit. albendasool)?
- Millal loomad tapale lähevad. Eestis kasutusel olevate ravimite keeluajad on väga erinevad ning valikul tuleb ka arvestada, millal loom lihaks realiseeritakse (ivermektini lihakeeluaeg on 42 päeva, albendasoolil 4 päeva)?
- Kas on tehtud eelnevaid resistentsuse teste või on kahtlus, et üks või teine ravim ei mõju?